

СЪВЕТ ЗА ПАРТНЬОРСТВО КЪМ ВИСШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ

ПРОТОКОЛ № 02

от заседание на Съвета за партньорство към ВСС,
проведено на 29.09.2023 г.

Днес, 29 септември 2023 г., петък, от 10.00 ч. в зала 312, ет. 3 в сградата на Висшия съдебен съвет – гр. София, ул. „Екзарх Йосиф” № 12, и паралелно с видеоконферентна връзка се проведе заседание на Съвета за партньорство към ВСС.

На заседанието присъстват:

Вероника Имова – съпредседател, член на Висшия съдебен съвет

Даниела Ангелова – съпредседател, представител на Асоциацията на прокурорите в България

Членове на Съвета за партньорство към ВСС:

Евгени Иванов - член на ВСС

Стефан Петров - член на ВСС

Ангелина Лазарова – съдия в Апелативен съд – Варна (онлайн);

Радина Десподска – представител на Асоциация на българските административни съдии (онлайн);

Росица Велкова – упълномощена като представител на Българската съдийска асоциация;

Николай Кръстев – представител на Камарата на следователите в България (онлайн).

В заседанието участва и като гост Владимир Николов - председател на Асоциацията на прокурорите в България.

От администрацията на ВСС:

Зорница Златева – ръководител сектор „Връзки с обществеността“;

Даниела Петкова – старши експерт АО в дирекция „ЧРАОКИ“.

Заседанието протече при следния дневен ред:

1. „Идеите на магистратите за съдебна реформа - споделени експертни становища за най - адекватна регулация на обществените отношения в професионалната сфера на магистратите“.

ВЕРОНИКА ИМОВА: Уважаеми колеги, здравейте! Откривам заседанието на Съвета за партньорство към ВСС. Радвам да приветствам и нашия гост - колегата прокурор Владимир Николов. Прокурор Владимир Николов е председател на Асоциацията на прокурорите. Той е тук при нас в залата. В залата са и колегите Даниела Ангелова – заместник-председател на Асоциацията на прокурорите и съпредседател на Съвета за партньорство, колегите Евгени Иванов – член на Прокурорската колегия и колегата Стефан Петров – член на Прокурорската колегия, както и аз, представител на Съдийската колегия при ВСС. Колегата Ангелина Лазарова виждам на

екрана. Здравейте, колега Лазарова. Колегата Николай Кръстев. Нямаме контакт с него засега, но е заявил, той поне има индикация, че се е включил на екран, он-лайн. Колегата Радина Десподска, която е упълномощена от колегата Владимир Първанов от Асоциация на българските административни съдии и е заявила по телефона, че ни чува, но в момента не може да осъществи визуална връзка с нас, надявам се в един по-късен момент ще се включи и с образ. Приемаме, че тя участва в заседанието и така се формира кворум, който трябва да е от минимум шестима членове на СП. Колегата Даниела Попова от Българска съдийска асоциация е упълномощила съдия Росица Велкова, която е уведомена, но не се явява поне към момента.

Редовно призован, не се явява представител на Съюза на съдиите. Съдия Жилова е уведомена от техн. сътрудник, г-жа Петкова на 25.09.2023г.

Колеги, участниците в днешното заседание формираме кворум и давам ход на заседанието.

Темата заявихме със съпредседателя Ангелова още през месец юни, а в края на юни насрочихме заседание през юли, което не се състоя, поради годишните отпуски на част от членовете и съдебна ваканция. Темата е тази, която вълнува всички магистрати, а именно - съдебната реформа. Становищата на действащите магистрати за развитието на съдебната реформа и основните теми, които биха могли да бъдат двигател на съдебната реформа, според актуалното мнение на колегите днес, са определящи за бъдещи законодателни промени. Предизвикани сме в хода на очакване на настоящото заседание главно от внесеното предложение от група народни

представители на политически партии и коалиции, подписали се под предложение на законопроект за промени в Конституцията на Република България. Проектът е внесен от 166 представители на тези политически формации. Основните промени са предложени в Глава 6 от Конституцията на Република България – „Съдебна власт“. Това е опит на депутатите да променят основния закон, разчитайки на обикновено Народно събрание. Предложението за промяна в Конституцията се явява пето по ред, т.е. прави се пета поред намеса за поправка в Конституцията в главата „Съдебна власт“. Така, се калкулират най-често извършваните поправки в Конституцията, тези в Глава Шеста . Предизвикателството пред нас е поставено, проектът за промени в Конституцията е внесен в Парламента на 28-ми седми месец тази година. В момента тече процедура по изготвяне становище от ВСС по този законопроект. Можем да кажем, че ние сме в „окото на бурята“ и злободневните теми, свързани със съдебната реформа, която е разбира се един процес, се изместиха от изключителната важност на този законопроект. Промяната на Конституция не е същото като промяна на закон, а всяко предложение за промяна трябва изрично да обосновава причините, които стоят в основата на предложената промяна. Трябва да се помни, че законотворчеството не е само акт на политическа воля, то е и рационално упражнение. Има и конституционна норма, която задължава нормотворците за съобразяване с конституцията и с практиката на Конституционния съд. Не е възможен смислен обществен дебат, ако не се излагат смислени съображения за дадена политика.

Уважаеми колеги, проведоха се дискусии с представители на професионалната общност, ние ги следим, имаме вече оформени

становища, но предизвикателството е поставено. Първо считам, че би трябвало да се очертае мнение за наличие на такава важна обществена необходимост, която да налага промени в основния закон. На второ място считам, че трябва да си дадем отговор какъв е характерът на предлаганите промени в основния закон, касаят ли те в частта относно съдебната власт промени във формата на държавно управление, което от своя страна неминуемо поставя и отговор на въпроса - налице ли е материалната компетентност на обикновено Народно събрание да се занимава с тези промени в контекста на правилата в Конституцията в Глава Девета, очертаващи много ясно кои от промените в Конституцията могат да бъдат осъществени от обикновено, и кои от Велико Народно събрание. Тези, с които се променят елементи от формата на държавно управление са отнесени към компетентността на Велико Народно събрание. Такива промени изискват широка легитимация от народното представителство от 400 депутата и ние трябва да си отговорим дали предложените промени в не се отнасят до формата на държавно управление, т.е. за компетентността на легислатурата, която ще осъществява тези промени. Понеже става дума за съдебна реформа, паралелно разсъждаваме и в посока - налице ли са необходимости от промени в законодателството, които да спомогнат за по-качествено, срочно и справедливо и отчетно правосъдие и правораздаване. Оставям дискусиата отворена и ви моля за вашите мнения. Те са много ценни за нас, знаете, че Съветът за партньорство е институционален орган, той е конституиран по силата на закона и мнението му би трябвало да има своята тежест както в магистратската общност, така и сред

останалите две власти – законодателна и изпълнителна. Така че заповядайте, колеги, за вашите мнения.

ДАНИЕЛА АНГЕЛОВА: Уважаеми колеги, приветствам ви с добре дошли и това, че се включвате в заседанието на Съвета за партньорство. Темата, която предстои днес да дискутираме е интересна. Тя включва вашите, нашите идеи за съдебна реформа, съдебна реформа, която вече се осъществява близо 30 години и добре е да се финализира с такива закони, които действително да задоволят целите, да осъществят целите ѝ, а именно да се дадат, да се установят такива механизми на правозащитните, правоохранителните органи, чрез които държавата успешно да се противопостави на престъпността. Със смесения законопроект от група народни представители за изменение на Конституцията, както спомена и г-жа Имова, и което предложихме да бъде предмет на днешната дискусия. По този въпрос беше осъществено обсъждане, настана обществено известно мнението на представители на трите съсловни организации, на прокурорите, на съдиите, на следователите. Бих желала да посоча конференцията, която беше проведена на 19 септември в София, на която организатори бяха трите съсловни организации, съвместно с Българския институт за правни инициативи, което беше един вид обществено обсъждане на поставените въпроси, предложените идеи за промени в Конституцията. Там както и магистратите, така и представители на научната мисъл, теоретици, показаха своите становища, представители на гражданските организации казаха становището си по внесенния законопроект. Аз ви призовавам да дадете своето мнение по това дали измененията и допълненията, които се предвиждат конкретно в реструктурирането

на ВСС, съгласно което се предвиждат два Съвета – ВСС за съдиите и прокурорите, и баланса, който е нововъведение дали ще осъществи целите, които се поставят пред законодателя и дали те ще бъдат реализирани успешно в посока, както вече споменах, държавата успешно да се пребори с престъпността. Дали с тези изменения се гарантира независимостта на съдебната власт или напротив. С изменението и допълненията, които са включени се ограничават правомощията на главния прокурор, като това остава фигура, която по никакъв начин не може да осъществява ръководство и да дава методически указания на Прокуратурата, която е йерархична структура, а оттук и се поставя въпроса по какъв начин ще се търси отчетност на тази Прокуратура за каквато ние всички желаем и сме изразили ние като прокурори и аз като представител на Асоциацията на прокурорите, сме изразявали становището си, че реформа е необходима, както е необходима и отчетност на Прокуратурата, която да покаже на обществото какво работи, каква е работата и какви са резултатите в областта на нейните правомощия. Дали с изключването и изтриването на функцията „надзор за законност“ на Прокуратурата ще се подобри работата на всички звена, които са оторизирани в държавата да осъществяват функциите си и дали те законосъобразно или безконтролно ще вземат своите решения. В тази връзка ви моля да изразите своите становища, като предлагам първо да дадем думата на нашия гост г-н Владимир Николов, който беше поканен от нас да изкаже становището на Асоциацията на прокурорите като представител на тази организация.

Заповядайте!

Прокурор ВЛАДИМИР НИКОЛОВ: Благодаря за поканата и за възможността да участвам днес в заседанието на Съвета по партньорство към ВСС, нямаше как да не се включа, тъй като темата е изключителна важна, ако говорим за съдебната система за всички работещи в нея, а смятам, че и за цялото общество в момента може би това е най-същностния централен и наболял проблем, доколкото т.нар. съдебна реформа се провежда 30 години, но ако приемем, че измененията в законодателството могат да бъдат коригирани, могат да бъдат отстранени някои грешки, там може да се надгражда в един малко или много постоянен и систематичен процес. Ако говорим за изменение и допълнение на Конституцията това няма да е възможно. В този смисъл ако бъдат допуснати грешки и несъвършенства всички ние първо като професионалисти, второ като граждани, цялото общество ще бъдем принудени години наред за изпитваме на гърба си последствията от всичко това, което ще се случи. Позицията на българските прокурори, а вярвам в момента и на огромното мнозинство от всички останали работещи в съдебната система, българските съдии, българските следователи е една – необходима ли е реформа. Да, усъвършенстване на работата на съдебната система във всичките ѝ компоненти е неминуемо, то е необходимо и то не трябва да е кампанийно. Смятам, че ние като устройство, като принципи в Конституцията, като модел имаме една много добра база. База и модел, за който, вярвайте ми ни завиждат редица други правни системи, завиждат ни и колегите от модерни, европейски правни системи. И това, което вярваме, че трябва да се направи е да надграждаме, да усъвършенстваме, без да разрушаваме тези фундаментални основи, да направим необходимите „фини настройки“,

така че системата да работи по-добре, по-бързо, по ефикасно и в крайна сметка да защитава това, което всички ние сме призвани да правим. Може ли системата да остане капсулирана, консервативна, без никакви изменения, разбира се, че не може. В съвременните условия, в съвременната динамика това категорично няма как да се случи, но ключовата дума е „баланс“, ключовата дума е „разум“ и ключовото е стратегия и визия. И тук всички ние трябва да имаме своята отговорност. Вярваме, че трябва всички власти, на база на своите правомощия, конституционни и закони, на база на своята отговорност заедно да дебатираме, да дискутираме, да привлечем и научния потенциал и да направят това, което е необходимо.

Конкретно по предложения от група народни представители проект за изменение и допълнение на Конституцията на Република България. Като юрист и като гражданин аз изпитвам действително дълбоко уважение към тази материя и тук трябва да се подхожда с максимално внимание и осъзнаване на това, което трябва и можем да направим. Имаме два кръга проблеми. Първият проблем – какво е възможно да бъде направено, както и спомена съдия Имова, от обикновено Народно събрание, къде е червената линия и какво, съгласно Решение № 3 на Конституционния съд от 2003 г. е в правомощията само и единствено на Велико Народно събрание. Сякаш един от фокусите на предложените изменения и допълнения в Конституцията е практическото ликвидиране на ВСС като единен орган, който съобразно волята на великия конституционен законодател е призван да олицетворява и да защитава единството на независимата съдебна власт. Между впрочем самата Глава 6 от Конституцията е озаглавена именно „Съдебна власт“, която въпреки,

че се състои от три подсистеми – съд, прокуратура и следствие, които имат различна се различна функции, които след това в законодателството са развити по различен начин, е единна и това въобще не е случайно. Българският конституционен законодател е приел този модел и всички ние сме убедени, че в българския исторически, политически и икономически социален контекст това е единственото възможно и правилно решение. Отново подчертавам – това е модерно решение и това е достижение първо на нашата конституционна мисъл, второ – на нашето законодателство. ВСС не само осъществява административното и кадровото управление на системата, но и представлява както казах еманацията на нейната независимост. Сегашната конструкция вярваме, че тя е правилна, тя е удачна, защото тя фокусира по един своеобразен начин самия замисъл и самия дух на разделението на властите, защото – да, ние имаме разделение на властите, ние имаме независима съдебна власт, но ВСС проектира и възпроизвежда взаимодействието и баланса между тези три власти. Законодателната, тя има представителство чрез избора на членове от Парламентарната квота. Изпълнителната – чрез участието на министъра на правосъдието, който председателства заседанията на Пленума на ВСС. И, разбира се, съдебната власт чрез избора на професионалните общности на представителите на Съвета от отделните гилдии. Ако премахнем този орган, който олицетворява съдебната система ние реално ликвидираме единната съдебна система като такава. Практически резултатът от подобни изменения би бил ние ще имаме реално отделни власти – съдийска власт и отделна прокурорско, да кажем следователска власт, защото ако конструираме два отделни съвета –

ВСС и един прокурорски съвет, да оставим настрана, че тук липсва дори и елементарния баланс предвиденият Прокурорски съвет да е поне висш като реципрочност към това, което се предлага за колегите съдии, изпразваме от съдържание целия смисъл на българския конституционен модел на съдебната власт.

Първо – тук мнението на българските прокурори, а и вярвам на мнозинството от професионалистите мнението на преобладаващата част от академичната общност е, че това няма как да бъде направено от обикновено Народно събрание. Конституционен орган, който олицетворява, управлява една от трите власти, който е замислен и конструиран от Велико Народно събрание няма как да бъде премахнат от правния мир с решение на обикновено Народно събрание. Практиката на Конституционния съд и цитираното решение в този смисъл са категорични. В този смисъл смятаме, че това е категорично не само неудачно решение, а то е противоконституционно в този смисъл. Ако оставим настрана този въпрос ние винаги трябва да имаме цел какво ще постигнем. Отделните, както казах, власти те ще имат отделни органи на управление, ще имат отделни бюджети, но те неминуемо ще се раздалечат, ще се получат отделни решения, отделни принципи на кадрови и подбор и като кариерно развитие, различна дисциплинарна практика, различен процес на обучение и квалификация. Не знам дали нашите представители в Парламента осъзнават въобще целия комплекс от многобройни негативи, които ще повлече това. Категорично смятаме, че не е удачно. Тук се наслагва и още един елемент, който се отнася към независимостта на съдебната власт. В проектът е предвидено управлението на всички материални активи на съдебната власт да премине от ВСС към министъра на

правосъдието. Това пряко нарушава независимостта на съдебната власт, пряко нарушава баланса между властите и за съжаление ще отвори вратата за възможен натиск от страна на изпълнителната власт по отношение на съдебната власт. Смятаме, че ВСС като единен орган, като натрупан опит и капацитет в областта на администрирането и тук специално и на бюджетирането, и на управлението на активите, материалните на съдебната власт е натрупал този опит и следва да продължи да осъществява тази много важна част от своите правомощия, защото ако нямаме такъв орган, който да прави това като независим такъв и това е прерогатив на друг държавен орган, който отново подчертавам е ситуиран в изпълнителната власт сами всички могат да си отговорят на въпроса какво ще доведе това. Предвид тези аргументи, предвид база на много други такива ние считаме, че ВСС категорично трябва да бъде запазен като единен орган. Предходната конституционна реформа раздели ВСС по своеобразен начин и това е добро. Ние имаме Пленум, който олицетворява всичко общо, който решава общите принципни и кардинални решения. От друга страна имаме две колегии, които действително отчитат спецификата на отделните магистратски професии, спецификата на отделните органи, т.е. това, което е било. Да, тук е достигнат всички конституционалисти, тук това е максимум, който може да бъде направен от обикновено Народно събрание и то е добро, отговаряме на критиките, които сме имали преди това, специално по отношение на прокуратурата, че не би трябвало прокурори да се намесват в кадровото развитие на колегите си и да, ние споделяме, това е същностен, ценностен и принципен въпрос и ние считам, че това е добро решение, предходната реформа в този

ред на мисли ние няма как да участваме в този процес, при което тук е намерен разумния баланс. Разбира се, вече правомощията на Пленума, правомощията на отделните колегии, тук има поле за дискусия и тук могат да бъдат прецизирани и усъвършенствани някои неща. Това категорично е така. Впрочем, да направя една вметка – Асоциацията на прокурорите в България беше поканена на среща с представители на много реномираната и уважавана комисия, която е към Съвета на Европа за демокрация чрез право, т.нар. и придобила гражданственост Венецианска комисия, която дава консултативни мнения по тези въпроси. Когато обсъждахме всичко това съвсем наскоро във връзка с конкретния законопроект за изменение на Конституцията представители на Венецианската комисия изразиха едно недоумение – защо ние искаме да вкараме в Конституцията всичко това. Тяхното мнение, поне неофициално изказано от тази среща е, че всъщност тези въпроси, които са поставени като проблем са по-скоро предмет на уреждане в законодателството. Доколкото в Конституцията се уреждат основните принципи и ние споделяме до голяма степен всичко това, защото когато говорим за усъвършенстване на нашата работа една само конституционна реформа, едно закриване на органи нищо няма да реши, абсолютно нищо. От години призоваваме и можем да го аргументираме много подробно, не е тук времето и мястото, че истинската работа, отново подчертавам, всички три власти трябва да вложим цялата си енергия, всичките си усилия, за да променим комплексно законодателството с определени цели и то устройствения Закон за съдебната власт, маса проблеми, които касаят всички магистрати, които оттам пък пряко касаят качеството на правосъдието и се отразяват на гражданите в

сферата на наказателното правораздаване, НПК, НК, да не ги изброявам, но тук без да съм специалист в гражданското и в административното също има много неща, които трябва да бъдат направени, но не на парче, не по този начин, който за съжаление виждаме в законодателството през последните няколко години.

По отношение на това, което се предвижда. Отново да се върнем на ВСС като баланс в отделните квоти. Отново подчертавам, българските прокурори и българските следователи, ние с колегите от Камарата на следователите постоянно сме в контакт, вярвам, че изразяваме и тяхното мнение, споделяме разбирането на колегите съдии, че в съдийската част на Съвета, в Съдийската колегия е удачно да има мнозинство от съдии пряко избрани от съдии. Това е кауза и битка и на колегите от Съюза на съдиите в България, и останалата част от съдийската общност в продължение на години. Да, ние го споделяме и го подкрепяме, но тук ние държим да кажем следното – категорично държим и на самоуправлението на нашата част от нашата система, част от единната съдебната система, т.е. на прокурорското и следователското самоуправление. И то защо – това, което виждаме в проекта е следното – Прокурорски съвет от 10 члена, като шестима от членовете да бъдат избрани от Парламента. Сега, в пространството, медийното, политическото, така някак си се използва един евфинизъм, някак си се обяснява, че това е някаква обществена квота. Няма как да е обществена квота, това си е политическа квота и това е абсолютно ясно, доколкото механизма за номиниране и избиране то е пряко правомощие на Парламента и така практиката показва, че то е проекция на определено разпределение на политическо представителство в конкретния Парламент, който поема

тежестта да изпълни това задължение, друг е въпросът, че поредица от парламенти практически не изпълняват своето конституционно задължение и ние в този смисъл се намираме и в конституционална и институционална криза, която има своите измерения и последици. Ако имаме само двама избрани членове на прокурорската част на съдебни съвет, избрани пряко от прокурорите, само един избран пряко от следователите съчетанието шестима от политическата квота спрямо трима от професионалната е категорично неприемливо и то не е неприемливо защото видите ли нарушава някакви наши етични или неща подобно – не, това има негативно последици за всички и то ще бъде усетено много жестоко. Какво трябва да осъзнаем, че има баланс, да, категорично системата не трябва да се капсулира, категорично трябва да имаме представителство от парламентарната власт, която да осъществява различния поглед и контрол върху системата, но това трябва да е осъзнато, то трябва да е балансирано. Смятаме, че трябва да има, пак казвам, баланс и трябва да има превес на професионалната квота с представителство, разбира се, на Парламента и това единственото разумно законодателно и конституционно решение. Това, което е предвидено – шестима представители на Парламента, съчетани със забраната от тази квота да бъдат излъчвани съдии, в смисъл прокурори и следователи за Прокурорския съвет специално ще има една много тежка, пряка последици от дейността на един такъв Съвет – пълна депрофесионализация на Съвета. Вие сами знаете, аз в последните години доста се запознах с дейността на Съвета, но той осъществява огромна по обем дейност, която някак си аз имам чувството, че нашите представители не осъзнават за какво става въпрос.

Категорично не осъзнават! И ако ние изпратим и доминираме един такъв Съвет изцяло от хора, които практически няма да имат досег с пряката прокурорска и следователска работа, които никога най-вероятно няма да са били част от съдебната система, които не разбират въобще как функционират процесите, те дори и да приемем, че наистина са колеги, разбира се, приемем, че ще бъдат излъчени такива с безупречна репутация, те ще им са необходими бих казал над две години дори просто да осъзнаят за какво става въпрос и да влязат въобще в спецификата на работата, защото тук не говорим за една показност и някакви хора да са облечени с власт, тук се осъществява една много сериозна, пак казвам кадрова, дисциплинарна дейност, атестиране, управление, бюджетирание, основната дейност на Съвета е в комисии и в международна дейност, в комуникация с НИП, защото има много важни неща и в професионалната квалификация, развитието на магистратите, да не ги изброявам, това са много, много правомощия, това е все едно аз да изявя желание като юрист да ме вкарат в поле на примерно някаква специфична да кажем, някакво лекарско съсловие или да управлявам Здравната каса или нещо подобно, категорично аз лично не бих искал, но давам този пример, за да осъзнаем за какво става въпрос. Ние имаме нужда от независим, професионален орган кой да управлява система с погледа, разбира се, на другите власти, които да не допускат произвол и някакви изкривявания. Това е правилното и молим това, и настояваме по-скоро това да бъде преосмислено. Ще има много тежки последици оттам нататък за това, което ще се случи. Тук отново подчертавам имаме и безпрецедентно обединение, което не е случвало в предходни години, доста време назад, между

професионалните общности. Ние имаме обща позиция по тези въпроси, Асоциацията на прокурорите, Камарата на следователите, Съюза на съдиите в България, а тук сме подкрепени от Българската съдийска асоциация и т.н., всички спектри вярвам от колеги, всички категорично обединени с ясното осъзнаване на това, което ще се случи, сме на мнение, че ВСС отново подчертавам като един орган трябва да бъде запазен и не трябва да се получава тежко депрофесионализиране на прокурорската и следователската част от системата. Логиката, тя не съществува дори и като елементарна логика, че Народното събрание по презумпция би избрало по-добри, по-качествени хора от професионалните общности, които да управляват системата очевидно не е вярна. Всяка от властите може и трябва да избира своите достойни хора, представители, които имат съответния интегритет, но които имат и съответния професионализъм да се справят. И българските прокурори, и българските следователи могат да носят тази отговорност, заявяват желанието да носят тази отговорност, да излъчат своите представители, които после пред очите на всички да осъществяват своите задължения.

Оттам нататък какъв е другия фокус на реформа. Основно. Ако приемем от единият акцент, че ВСС, вторият акцент е дейността на Прокуратурата. Прокуратурата на Република България така или иначе по редица обективни, субективни фактори е действително в „окото на бурята“, действително е предмет на дискусии, тя е най-реформираната част, тя е предмет на яростни и политически, и всякакви спорове. Тук обаче отново трябва да подчертаем, че не би следвало да се отива към крайности, не би трябвало да бъдем общество, което да разрушава безсмислено, а трябва да сме хора,

които да градят и да надграждат. Така или иначе към момента конституционния модел предвижда структурата на Прокуратурата да е в съответствие с тази на съдилищата. Предлага ни се в момента структурата на Прокуратурата да бъде в съответствие със съдилищата, които разглеждат наказателни дела. Това е предложеното изменение в чл. 126 от Конституцията на Република България. Какво означава това – това означава на практика ликвидирането на Върховната административна прокуратура и реално така изтриване на една много сериозна част, защото това съпоставено с другите изменения, изтриване на сериозна част от прокурорската дейност и функции. Това ще има много тежки последици. Защо. Ако видим и по-нататък в проекта така се отнема възможността на Прокуратурата да се намесва и да иска отмяна на незаконосъобразни актове с една много неясна редакция в чл. 127 се практически рестриктира почти до крайност възможността на Прокуратурата да интервенира в граждански и административни производства и казуси. И сега, за да стане ясно на всички Прокуратурата тя не иска самоцелно да има някакви огромни правомощия, да има някаква огромна власт и да се намесва къде ли не, не, ние като прокурори не искаме това да го правим, ако трябва да говорим от база натоварване, добре, разтоварете ни от тази функция, ние ще имаме по-малко работа практически като измерение човешки казано. Само, че, само че, това е предвидено в името на нещо и това трябва да бъде ясно осъзнато от всеки един човек, всеки един гражданин. Прокуратурата всъщност защитава обществен интерес, защитава публичен интерес и когато дадена администрация не работи, независимо коя е тя, общинска, държавна, контролен орган не работи, това е механизъм,

който е предвиден, за да може да бъде осъществен някакъв контрол, за да бъде търсена отговорност на тези администрации, да бъдат стимулирани те да изпълняват своите задължения. Ще дам един прост, елементарен пример, който някак си убягва от общественото внимание. Прочутият казус, всеки го е чувал за АЛЕПУ. Там е строежът на една подпорна стена, всъщност беше предвидена за хотел. Някак си остана скрито, че всъщност там всичко това беше спряно именно заради намесата на колегите от прокуратурата в Бургас, които използваша този механизъм, които атакуваха всичко това, които възбудиха това всичко да се случи, да стигне до общественото внимание и да спрат едно въпиющо показно беззаконие, което се осъществяваше пред очите на всички и никой не се намеси, но Прокуратурата се намеси, Прокуратурата защити всичко това. Ето защо в нашите условия би било крайно неразумно, то е нецелесъобразно с оглед защита на хората да бъде орязано да края си, практическо отнето това правомощие на Прокуратурата. Сега тук трябва да имаме баланс. Ако считаме, че Прокуратурата някъде се е намесвала под някакъв начин неправомерно или има други механизми това да бъде балансирано на конституционно ниво. Ние трябва да имаме тази възможност, но в случаите когато това се осъществява да бъдат ясно разписани в закона, така че, да, ние когато този обществен, публичен интерес трябва да бъде защитен и няма кой да го защити, защото има хипотези когато общинска структура, общината, когато държавни агенции извършват незаконосъобразни актове очевидно няма кой да интервенира. Тогава Прокуратурата остава единствената защита на тези засегнати права. Прокуратурата трябва да може да се намеси, оттам нататък обаче това отново подчертавам трябва да бъде

ясно, изрично разписано в закона, така че да не дава възможност за никакви други неща. Това може да бъде продължено в прочутата фигура на главния прокурор, която е болка и проблем на много хора, която предизвиква никакви неща отново. Ние сме действително обществото на крайностите, което е вредно, което е вредно за всички и то ни носи само негативи от някоя ситуация, която доста назад в миналото главния прокурор е определят като всемоушен, който може да направи всичко до това, ние така ще отместим махалото, че ако бъдат приети измененията и допълненията в Конституцията в сегашния им вид ние ще имаме един абсолютно изпразнен от съдържание главен прокурор, една фигура, която е безсмислена на практика, ами имаме един квази-главен прокурор. Убеден съм, че тук ако имаше как да бъде направено от обикновено Народно събрание имаше такива крайни мнения, че едва ли не трябва да бъде изтрита тази фигура, да нямаме главен прокурор, ние ще създадем някакъв прецедент и да имаме. Прокуратурата трябва да бъде разумно и необходимо централизирана. Тя не трябва да е някаква аморфна маса, защото, то така е и навсякъде във всички европейски държави го има този разумен централизъм, защото трябва да има единна практика, трябва да има ясни правила и трябва да знаем, че това, което Прокуратурата в София прави във фазата на досъдебното производство ще бъде същото, което прави прокуратурата в Бургас, прокуратурата в Плевен, прокуратурата в Пловдив и т.н. Ние не сме огромна държава, ние не сме федерална държава, която да предполага различна прокурорска и съдебна практика на територията на отделните области и отделните части от държавата. Ако главният прокурор бъде направен един прост ръководител на Върховната прокуратура, защото ако приемем, че

бъде изтрита Върховната административна прокуратура, Върховната прокуратура ще е само една, той ще осъществява само някои правомощия по отношение на тази структура, няма да има никакво ръководство по отношение на по-долните звена. И тук отново казвам, ние не искаме никаква фигура, която да осъществява власт и никакви злоупотреби, напротив – какво ще се случи главен прокурор фигурант, който ще бъде лишен и от правото да осъществява методическо ръководство и надзор за законност върху дейността на всички отделни по-долни прокуратури. Категорично бих го нарекъл нелогично, да не използвам по-тежка дума, това е крайно вредно решение. Методическото ръководство някак си то не се разбира какво представлява, тук се получават злоупотреби. Дори на прочутата среща с Венецианската комисия преди нашата среща е имала, колегите от Венецианската комисия имаха среща с част от организациите в неправителствения сектор, които бяха наговорили никакви, аз ги определям, конкретно аз им казах да не използвам думата „лъжи, казах е неистина и не отговаря най-малкото го казвам въпиющо неразбиране, да не използвам никаква дума злоупотреба и умишлено подвеждане на комисията, защото мен ме попитаха директно – ама чрез това методическо ръководство главният прокурор осъществява натиск върху прокурорите по отделните дела. Викам – това е абсурд, то не е така! Ако някъде, някъде се е случвало да има никаква нерегламентирана намеса тя не се осъществява по линия на методическото ръководство и вие ако премахнете методическото ръководство това по никакъв начин няма да спре тази порочна практика или елементи на злоупотреба, защото нашето законодателство забранява вмешателство на главния прокурор,

забранява между впрочем вмешателство и на административния ръководител, ние имаме законовата база, тук проблемите са други и ние трябва да ги решаваме с други средства, а не с подобни крайни решения, защото ще разминем практиката, реална опасност, наистина това е коментирано широка феодализация на отделните райони. Така срамежливото пришиване на това правомощие да осъществява методическо ръководство към т.нар. „Прокурорски съвет“ категорично няма да работи, практически е невъзможно. При това, което споменах хора, които не са професионалисти, колективен орган, който не разбира какво става, как точно да се организира, по чия инициатива, с чии административен капацитет, откъде ще има чувствителността да знае кои са наболелите системи в Прокуратурата, за да издава някакви методически актове, не, това трябва да остане в полето на професионалния ръководител на Прокуратурата. Това касае и надзорът за законност, защото надзорът за законност отново той не би трябвало да е форма на репресия, на злоупотреби и натиск, той трябва да гарантира една разумна контролна дейност, чрез определените вътрешно-ведомствени механизми, която отново подчертавам – професионалното ръководство на Прокуратурата да осъществява, за да не допуска именно изкривявания, за да не допуска местни дерибейства и подобни неща. И отново – нашето категорично виждане и ние сме го формулирали като предложение, че тук може да бъде изменена Конституцията, но нормата трябва да бъде структурирана така, че главния прокурор осъществява методическо ръководство и надзор върху дейността на всички прокурори на основанията и поред, независимо как е формулирано, на закона. И вече оттук нататък законодателството, Законът за

съдебната власт изрично да разпишем какво е съдържанието на въпросните две функции, именно за да гарантираме и да спрем тези опасения, че те се използват за нещо друго и това е най-нормалното, разумно и демократично решение, което ще работи практически, още повече, че така ще дадем възможност гъвкаво тези неща, съобразно промяна и в обществени отношения, някои необходими, за да бъдат регулирани в законодателството, защото иначе, пак казвам, ще се получи нещо невъобразимо.

Какво се случва отново, тук се отменя в чл. 127, т. 6 и нещо подобно това, което подчертавах като отнемане на правомощия на Прокуратурата и едни много неясни формулировки за намеса на Прокуратурата кога да участва в граждански и административни дела, в защита на правата и законните интереси на малолетни и непълнолетни лица и защита на значим обществен интерес на лица, които се нуждаят от закрила. Абстрахирайки се от пълната яснота и непрецизната законодателна техника при формулировката на тази разпоредба ще превърнем прокурора в своеобразен омбудсман. Навсякъде по света, навсякъде в демократичната правна система прокурора е своеобразен, т.н. адвокат или представител на държавата, на гражданите, той защитава публичен и обществен интерес. Тук тази неяснота поражда проблеми какъв интерес защитаваме – обществен или личен, при какви хипотези и т.н. Прочутият механизъм за разследване на главния прокурор. Да, може би е добре и в крайна сметка това би решило едни огромни проблеми и спорове, които вървят от години, да, съдия Имова виждам, че има особено мнение. /не се чува/ Съдия Имова точно много правилно подчертава, че да, ако вървим в тази посока и ликвидираме реално, изпразним от

съдържанието фигурата главен прокурор, тогава няма и необходимост от специален механизъм за разследване на тази фигура и това е абсолютно вярно. Ние ако стигнем до тези крайности тази норма се обезсмисля. Аз имах предвид следното, че надявам се ще има разум, ще бъдат прецизирани нещата, тогава за да няма спорове, да няма проблем би могла да има, но много по-прецизно и по-ясно и бих казал кратко формулирано като принцип тази норма в Конституцията, за да може оттам нататък да бъде уредена по конкретен начин и да ѝ бъде придадено съдържание в законодателството.

Тук има още един проблем, който олицетворява баланса на властите, и който отново би довел до проблем с евентуална противоконституционност на цялото изменение и допълнение на Конституцията, проблем с правомощието на президента, единственото, което той има по отношение на съдебната власт, а именно при проведена процедура с указ съответно да назначава „тримата големи“, които са излъчени от ВСС, главният прокурор, председателя на Върховния административен съд и председателя на Върховния касационен съд. Проектът предвижда това правомощие на президента да отпадне. Тук мнението и на прокурорската, включително и на съдийската общност, включително това, което чуваме при проведените обсъждания и конференции от страна на видните конституционалисти, специалисти, професори по конституционно право е, че това също спада към нарушаване на баланса между властите, формата на държавно управление и сякаш това би могло да бъде направено само от Велико Народно събрание. Реално това нещо не е ясно и какъв точно смисъл има и какво точно цели.

По отношение на индивидуалната конституционна жалба тук споровете, в смисъл дискусиите, принципно ние подкрепяме възможността за въвеждане на индивидуалната конституционна жалба, но тук има редица непрецизности в редакцията, не е ясно до какво ще доведе това, практически отваряйки по този начин вратата ми се струва, че Конституционният съд в този му състав не би могъл въобще да осъществява такава дейност, това неминуемо според мен би наложило увеличаване, дори на броя на конституционните съдии, за да могат да бъдат формирани отделни състави, които да гледат тези неща, а това някак си го няма и в проекта, и е възможно до пороги редица проблеми. Да, „за“ сме, но трябва много внимателно да се обмисли и да се направи така, че да не се стигне до пълния блокаж на дейността на Конституционния съд, което в крайна сметка няма да допринесе с нищо до защита правата и интересите на гражданите. Тук отново има нещо необяснимо, отново в духа на това да орежем максимално правомощията на главния прокурор е предвидено главния прокурор да може да сезира Конституционния съд с искане за отстраняване на противоконституционност на закона, с което се нарушават правата и свободите на гражданите. Абсолютно по този начин, да, отново пак казвам, т.е. главният прокурор какво е, той е някакъв омбудсман, още повече ако въведем индивидуалната конституционна жалба практически няма да има необходимост Прокуратурата да интервенира това, защото гражданите и го имат, но ще се отнеме възможността главния прокурор да атакува, така като представител, отново подчертавам, защитник на публичния интерес редица изключително важни актове на другите власти, които практически биха могли да породят проблем с противоречие с

Конституцията, т.е. за съжаление ще се стигне до някакъв парадокс и до реална безконтролност примерно на някои закони, законодателни актове на Парламента, тъй като няма как те да бъдат и няма да има практически кой да ги атакува пред Конституционния съд. Отново пак подчертавам – това би трябвало да остане с оглед защита на някакви по-висши принципи, на по-върховен интерес, защото отново подчертавам, трябва да излезем от тази безумна теза, която се насажда в главите на всички, че Прокуратурата е нещо страшно, нещо, което прави някакви неща, не, Прокуратурата тя по дефиниция, без да отричаме някакви, навсякъде са допускани грешки, но Прокуратурата тя е призвана, тя по дефиниция е затова да защитава обществото и интереса и тя трябва да има подходящите възможности да го прави, инструмент, защото казвам, и тук се връщаме на по-важния въпрос за целите на тази реформа и ще го кажа специално за Прокуратурата, защото аз наистина вярвам и хората трябва да го осъзнаят, че ние от какво имаме нужда – ние имаме нужда от силна Прокуратура, силна в смисъл Прокуратура, която има необходимите законови и конституционни включително правомощия да защитава този обществен интерес и да отстоява върховенството на правото. Ако тя бъде обезсмислена, обезсилена, имаме една в кавички казано „слаба Прокуратура“, тя просто няма да може да прави това и това ще бъде усетено от всички. Оттам нататък ние имаме нужда от независима Прокуратура и то независима защо, за да може да няма нерегламентирано политическо, икономическо въздействие, иначе ние ще имаме не независима, а контролирана Прокуратура. С тази проекция в разделянето на Съвета, проекция в квотите, то това ще бъде резултата. Ние ще имаме контролирана Прокуратура. И третият

според мен много важен момент – да, и ние сме „за“ и трябва да имаме отчетна Прокуратура, Прокуратура, която е публична, прозрачна в тази си част, по конкретните дела и по конкретните казуси пък не трябва да се влиза в други неща, но като дейност, като принципи, тя трябва да е именно по този начин. Една вметка да се върна, то това превръща и главния прокурор във фигурант и се обезсмисля предвиденото мисля, че в чл. 84 от Конституцията задължение на главния прокурор да отчита пред Народното събрание дейността на Прокуратурата и на разследващите органи, както и да представя други доклади по други случаи, които могат да възникнат. Ние реално ще ликвидираме отчетността на Прокуратурата. Ние обезсмисляме тази разпоредба на Конституцията, която всъщност е и достижение на нашата конституционно-правна мисъл и дава един от тези механизми Прокуратурата да бъде публично отчетна. Един ръководител в някоя върховна прокуратура, който по никакъв начин не осъществява някакъв надзор и дори методическо ръководство върху всички останали прокуратури, той няма да може да представя абсолютно нищо, тъй като той няма да има тази възможност. Ние ще стигнем до контролирана, слаба и безотчетна Прокуратура, което не е в интерес на всички. И тук ние трябва да се борим и да отстояваме това всички ние да имаме модерна, европейска и демократична съдебна система като цяло, разбира се, съд, прокуратура и следствие, които да са в съзвучие със съответната практика на европейските съдилища, с модерните тенденции. И така осакатяването и маргинализирането на Прокуратурата по никакъв начин няма да допринесе за това нещо.

И за да завърша, тук може да бъде говорено много, смятам, че категорично трябва да спрем отделните власти да сочим като виновници за това, онова, а наистина в дух на конструктивност да водим този дебат и всеки да допринесе нещата и всички тези усъвършенствания на Конституция, на законодателството, да бъдат направени по начин, който да има смисъл и действително да има легитимна цел.

ВЕРОНИКА ИМОВА: Прокурор Николов, много Ви благодаря. Много аналитично изложение, критично и продуктивно осмисляне на тези конституционни предложения. Съответно, този критичен анализ, който направихте следва да бъде чул от Комисията по конституционни въпроси в Парламента, защото действително Вие обединихте становището на вашите колеги и за достойнство на всички магистрати трябва да признаем, че по основните въпроси имаме единомислие, и съдийската общност, и прокурорската, което отдавна не е случвало толкова категорично.

ВЛАДИМИР НИКОЛОВ: Да кажа нещо. Да, ние имаме различия по отделни въпроси с колегите съдии, но аз искам да им благодаря и на тях, и на колегите следователи, че действително те показаха, че всички ние заедно се борим за едно нещо, ние нямаме и не можем да имаме принципни различия, ние можем да имаме отделни мнения по отделни въпроси, но по основните, по същностните въпроси ние няма как да се различаваме, ние не се различаваме и ние сме призвани да стоим заедно, за да отстоим тази кауза и в случая това е така, поради което аз действително и тук искам да благодаря на всички, представители на всички професионални общности.

ВЕРОНИКА ИМОВА: Да, благодаря Ви. Наистина, това е достойнството на нашата професия - по Конституция ние сме призвани да защитаваме правата и законните интереси на гражданите, на юридическите лица, и на държавата с очертаните особености във функциите на отделните звена в съдебната власт – съд, прокуратура, следствие, които работят в единната съдебната система. Тези звена имат правомощия, насочени към изпълнение на конституционно поставената цел.

Но нека да дадем думата и на колегите съдии. Кой от колегите би искал?

Колега Лазарова, заповядайте!

АНГЕЛИНА ЛАЗАРОВА: Здравейте, колеги! Чувате ли ме?

ВЕРОНИКА ИМОВА: Да. Чуваме Ви.

АНГЕЛИНА ЛАЗАРОВА: Благодаря ви. Аз наистина благодаря за този градивен, интересен и доста изчерпателен поглед, който г-н Николов даде върху промените в Конституцията и от друга страна се чувствам задължена да се намеся, доколкото съм единствения представител в Съвета за партньорство на неучастващите в професионални организации съдии. Независимо от това, че аз съм подкрепена от повече от 230 човека когато трябваше да събирам гласове, това са хора, които не членуват в професионални организации. Не съм била, за кратко се осведомих за тази конференция, за която говорите на 19 септември, сигурно е било много интересно и действително се радвам да разбера, че имаме единомислие по ключовите въпроси в тази реформа.

Само няколко думи и от мен.

Първо когато през юли темата беше поставена, мислейки си и за необходимата съдебна реформа аз си мислих, планирах, да ви представя няколко много интересни посоки и възможности за такава платформа. Част от тях са свързани с инструментите, които изгражда и създава, и естествено предоставя на 46-те държави-членки на Съвета на Европа Комисията за ефективност на правосъдието – СЕПЕШ иначе казано. Това, разбира се, е една интересна възможност, която бихме могли да дискутираме в следващо заседание. Другата тема, която през юли си мислих е тази за националния орган по съдебна етика, още повече с виждането за необходимост от два Етични кодекса. Третата тема беше поканата към България да създадем национална структура на международната асоциация на жените съдии, която е една от най-големите, ако не най-голямата професионална организация на съдии в света. В нея са над 113 държави. Това са хиляди, хиляди хора от целия свят, която е изключително интересна като структура и ако, пак казвам, има интерес аз бих могла и в следващо заседание да обърна внимание към това, имаме специална покана. Но всъщност говорим за най-важното, говорим за конституционния модел в страната ни, говорим за онова, което се нарича независимост, и което представлява на първо място опора на върховенството на закона, на второ място гаранция за справедлив процес в практиката на всички съдилища, прилагайки Европейската конвенция и на трето място – основен етичен принцип. Прочитайки предложените промени за мен независимостта на системата ни е поставена, не бих казали дори под въпрос, тя е просто срината и примерите, които сега ще дам, те ще бъдат много кратки, много концентрирани, тъй като на мен лично и като преподавател в

Националният институт по правосъдие, и като участник, заедно с екипи, разбира се, в международни състезания по право и по върховенство на закона ни прави впечатление нормата на чл. 131. Вярвайте ми в казусите, които се дават на тези състезания това правомощие, което сега ние искаме да присъдим и публично дадем на министъра на правосъдието е категорично подчертавано като огромен риск и невлизане, несъобразяване, пренебрегване на независимостта на системата и по-конкретно за мен това е точка втора видимо в този нов текст министърът на правосъдието без значение кой е той, кой го е предложил, колко е харизматичен или колко е конструктивен, дай Боже да са такива наистина, но той би могъл да прави предложения за назначаване, повишаване, понижаване, преместване и освобождаване от длъжността на прокурори и следователи, не само прокурори и следователи, но точка 3, която лично ме касае е, че той може да прави предложения за освобождаване от длъжност на съдии. Как така и защо министърът на правосъдието, който е част от изпълнителната власт би могъл да взема толкова важни решения, би могъл да определя срещу кого да предприеме подобни действия и да активира действително една подобна процедура. Знаем от практиката на Върховния административен съд какво означават тези процедури и знаем и от общественото пространство какво означава това за живота на конкретните хора, но всъщност досега това винаги е излизало като съответно някакъв проблем от рамките на самата система, сега то се привнася и то не от съдебната система, а от изпълнителната власт. И какво се получава четейки чл. 131, получава се, че ние сме напълно зависими при това положение от министъра, съответно изпълнителната власт, защото според мен точки 4 и 5, които

предоставят възможността бюджета и недвижимите имоти на съдебната власт да бъдат под контрол на същата тази изпълнителна власт, но добавя и възможността от пряка намеса и определяне дали един съдия или един прокурор трябва да бъде освободен, а още повече, колега Николов, със сигурност за колегите прокурори и следователи това е много чувствително, дори за повишаване. Казусите са точно такива. При риск в една такава съдебна система министърът да има водещо значение в едно повишаване и той съответно по някакъв начин подходи към конкретни фактически обстоятелства би ли било това справедливо или не било. Ами няма да бъде справедливо, то е категорично засягащо независимостта и структурата на съдебната система, така че аз съм абсолютно против този подход. Да, подкрепям становището, че „разделяй и владей“ далеч не означава обединявай, проправяй път и бъди съдебна система, която както имали сме много поводи да бъдем уважавани, съгласна съм, и сме уважавани, но струва ми се, че този път, който ни се предлага няма да бъде в същата посока.

И ако ми позволите съвсем на финал, не мога да разбера, аз не съм конституционен специалист, не съм нормотворец, но чета и прилагам законите 30 години. В рамките на скромните условия на нашата съдебна система и в момента съм в съдебната, единствената съдебна зала на Апелативния съд в гр. Варна, тъй като в кабинета ми сме трима съдии и хората работят, т.е. ние нямаме абсолютно никаква площ, в която да работим, но така или иначе работя в тази зала от много години, прилагам в закона и в частност Закона за нормативните актове ми дава да разбера, че един законопроект се извършва при зачитане, т.е. изработва при зачитане на принципи, те са посочени в

чл. 26. Аз не виждам кой от тези принципи налага днес да дебатираме промени в конституционния закон. И още нещо, с оглед Законът за нормативните актове, това е чл. 20, който говори за това, че когато се предложи някакъв проект той би трябвало да има предварителна оценка на въздействие, частична или цялостна. Такава оценка на въздействие няма. Още повече, че тук се говори действително за толкова сериозни промени, които биха въздействали не само върху съдебната система, те биха въздействали върху всички обществени правоотношения в страната, най-вече, разбира се, върху нас, но те ще засегнат административни структури. Действително един огромен обществен оборот и икономически. Така че, ние сме предприели очевидно като държава един подход, който не е мислен, не е базиран на принципи според мен, не е направена оценка какво би било това въздействие и почти съм убедена, тъй като знаей, пак от медиите, че във Венецианската комисия е изпратен този проект за промени в българската Конституция за становище, аз съм почти убедена, че няма да мине в този вид, познавайки работата на Венецианската комисия. Така че, колеги, благодарая за възможността, пак оставам на разположение ако е необходимо да добавя нещо, но в следващо заседание, моля ви, да ми дадете възможност и за други много полезни за реалната работа на магистратите в България предложения.

Благодарая ви.

ВЕРОНИКА ИМОВА: Благодарая на съдия Лазарова, както всеки път тя е конкретна и убедителна. Очаквам за следващата среща да предложите теми, за да разчупим дискусиата и да бъде действително полезна за организацията на работата на магистратите. Както каза и колегата Николов, трябва да се надгражда на базата на

конституционния модел, който действа в момента, да се надгражда в законодателството, да се търсят онези празноти, онези несъвършенства в законодателството, които биха спомогнали съдебната система, звената в съдебната система да работят по-ефективно, а не да се разрушава действащия конституционен модел. В този законопроект виждаме отпадане на конституционно установени органи. Прекратяването на ВСС като единен орган и разделянето му на два отделни съвета на съдии и съвет на прокурори; отпадане на съществени правомощия на прокуратурата, които са основни инструменти за изпълнение функцията ѝ по Конституция – да следи за спазване на законността е по същество отпадане на органи на съдебната власт. Промени, които категорично, по мое мнение, са от компетентността на Велико Народно събрание, защото засягат промени във формата на държавно управление на конституционни органи и променят баланса между властите. Отменя се фигурата на Главния прокурор, която е конституционно установен орган, отделен от останалите субекти и органи в съдебната система. Съответно, се отменят неговите специфични правомощия – надзор за законност и методическо ръководство, които в институционално отношение за прокуратурата, са реципрочни на правомощията на двата върховни съда, които имат задължение по конституция да уеднаквяват практиката на съдилищата. В същата посока реципрочна е и дейността на главния прокурор, който действа освен като административен ръководител и такъв, стоящ в йерархията на институционалния контрол в прокуратурата за установяване уеднаквяването на практиката на прокурорите по прилагането на закона по наказателните производства. Смисълът на надзора за

законност е по реда на институционалния контрол за проверка на законосъобразността на прокурорските актове, без намеса във вътрешното им убеждение при оценката на доказателствения материал по конкретните дела, а да се прилага точно и еднакво законът. С предложената промяна се премахва механизма в действащия конституционен модел за осигуряване на единната практика на прокурорите. Изземва се недопустимо и методическото ръководство по прилагането на материалните и процесуални наказателноправни норми, което фактически създава възможност прокурорите единно да прилагат институтите на наказателното право, неперсонализирано, и не по конкретни дела, а за да се осигурява еднаквото и правилно приложение на закона въобще. Примерно, имам предвид сега, напоследък указанията на и.ф. Гл. прокурор по наказателните производства във връзка с отнемането на моторните превозни средства като гражданско-правна санкция, които се управляват от водачи след употреба на алкохол, или друго упойващо вещество. Преди него, си спомням, имаше методически указания в същия смисъл, но преди промените в закона през тази година, въвеждащи тази санкция при транспортните престъпления. Имаше и теоретичен спор дали и кога МПС-то е предмет или средство за извършване на престъплението, за да се пристъпи към отнемането му гражданско-правна санкция при очертаните в закона хипотези. Дали МПС-то е предмет на самото правоотношение, защитено от правото или е средство ,с което се въздейства на това правоотношение?. Давам тези примери, за да илюстрирам колко съществена функция по правораздаването са методическите указания, изискващи задълбочено познаване на правната материя - теория и практиката на

ВС/ВКС. Ако това правомощие се отнеме от орган на съдебната власт и се възложи, според предложеният законопроект, на административния орган – Прокурорски съвет, недопустимо ще се навлезе в независимата съдебна власт. Законотворчеството изисква задълбочено познаване на материята, предмет на регулация, което не съзирам да е изпълнено в предложените разпоредби за промяна в основния закон. Ако тези правомощия на главния прокурор като отделен конституционен орган отпаднат, то на практика се закрива тази фигура, както говори и колегата Николов. С колегата Стефан Петров участвахме на среща и изслушване пред Венецианската комисия преди няколко седмици, там също споделихме тези опасения. Така че отпадането на конституционно установени органи, на конституционно установени функции на Прокуратурата това категорично е неприемливо за действащия конституционен модел, който всъщност предвижда основната функция на Прокуратурата да следи за спазване на законността. Ако отпаднат част от способите за упражняване на тази функция, а ги виждаме като предложения за отпадане на част от разпоредбите по чл. 127 от Конституцията, то се обезсмисля въобще дейността на Прокуратурата по следене на спазване на законността. Скоро влезе в сила решение №3 от 25 април 2023 г. на Конституционния съд с искане на МС за установяване противоконституционност на чл.145, ал.1, т.3 и т.6 от ЗСВ с чл. 127, т. 5 от КБР. Искането беше отхвърлено с мотиви, че правомощието на прокуратурата по оспорваните текстове в ЗСВ съответства на възложената основна функция на прокуратурата да следи за спазване на законността. Именно Конституцията възлага на прокуратурата във връзка с упражняване на функциите ѝ да следи за спазване на

законността да предприема действия за отмяна на незаконосъобразни актове, поради това тя разполага с инструментариум да възлага проверки, ревизии, да извършва проверки по сигнали за незаконосъобразни действия на органите на администрацията в изпълнителната власт. Този проект, който засяга именно отпадане на една основна функция на прокуратурата да предприема действия за отмяна на незаконосъобразни актове, би осакатил въобще присъствието на прокуратурата като орган, който трябва да защитава законността, да защитава обществения интерес. Така че критиките са много уместни. От друга страна, в положителен план адмирам акцента върху това да се създаде да има промени в Конституцията във връзка с усилване на присъствието на професионалната квота в съдийската колегия. Съответно, с критика се отнасям към предложението в проекта, в прокурорската колегия/ съвет да доминира присъствието на представители от парламентарната квота т.нар. „политическа квота“. Тя не е точно политическа, аз бих критикувала този израз. Според сегашния модел, представителите на парламентарната квота, предполагат избор на юристи с утвърдени професионални качества и морален интегритет, без никакви ограничения по професионален признак, за разлика от ограниченията предлагани в проекта, изразяващи се в забрани за избиране на магистрати от квотата на парламента в бъдещите два отделни съвета. Категорична съм, че ако се извършват промени в основния закон, следва да се адмира увеличаването на квотата на професионалното присъствие на магистрати , избрани от магистрати и в двете колегии/респ. ако са отделни съвети. Да не се допуска, да не се отваря вратата за доминация на парламентарно представени

членове пред професионално представените, защото пряко се посяга върху независимостта на съдебната власт от законодателната и изпълнителната власти. Това е изключително тревожно и пагубно, защото като че ли под мотива – „да не се капсулира системата“, се извършва една подмяна, прокарва се навлизане на представители на съответната доминираща политическа власт в момента на избора, което е с непредвидими последици по отношение на намесата в независимата съдебна власт. Тази тенденция не трябва да се допуска и за мен критиката в този аспект е абсолютно обоснована. Да не говорим, че с оглед предложението да се консолидира отделен Съвет на прокурорите и следователите, който да е с 6 – ма, избрани от парламента членове от общо 10 членове в състава на този орган, в един момент изцяло ще бъде управляван от изпълнителната власт, например - когато министърът на правосъдието предлага и кандидатура за главен прокурор. Начинанието безпрепятствено би било постижимо с подкрепа от преобладаващите членове от парламентарна квота. Фактически конкретната политическа власт в съответния исторически момент ще управлява прокуратурата, т.е. съдебната власт, което е абсолютно недопустимо. Колегите коментираха критично и въвеждането на нови правомощия на министъра на правосъдието, изземване на управлението на материалните активи на съдебната власт. Всяко едно отнемане на бюджетната и материална самостоятелност на една система я прави уязвима и зависима. Това не трябва да се допуска за съдебната система. Да не говорим и за възможността министърът да кадрува, да прави предложения за освобождаване от длъжност на съдии, да прави предложения за назначаване, повишаване и преместване, т.е. кадрови

предложения в Прокурорската колегия. Акцентът е изпълнителната власт да кадрува повече в Прокурорския съвет, с мотива , за „повече отчетност“, но всъщност тя ще бъде поставена под тотален контрол от изпълнителната власт, съответно да има дисциплинарен контрол и върху съдии, които, например - в един момент биха станали неудобни за другите власти, с оглед техните актове. Промяна на основния закон в такава насока не трябва да се допуска, защото конституционният законодател е създал конституционните органи не сами за себе си, а в една тяхна взаимна обвързаност. Както органите на съдебната власт, така и в изпълнителната и законодателната власти трябва да се подчиняват на еднакви принципи, а именно - на разделение на властите, на защита правата на гражданите, на суверенитета, на плурализма, на независимостта на съдебната власт, на правото на защита. Така че съблюдавайки тези принципи, както обикновено, така и Велико Народно събрание не могат да ги пристъпят, още повече, че пък актовете на обикновено Народно събрание променящи Конституцията, законодателните актове, те пък са подвластни на преценката на Конституционния съд за конституционносъобразност. Много сериозно трябва да се обмислят тези промени, виждам критичния поглед на колегите. Ние ще продължим да участваме със становища, докато не се постигне едно действително сериозно, аналитично и задълбочено отношение към тези промени. И отново питам – има ли обществена необходимост от тези промени ? Какъв е механизмът, ако има такава необходимост, дали трябва да запазим конституционния модел като го надградим и да вървим към законодателни промени, за да подобрим работата на съдебната власт, или да вървим към някакви генерални, революционни промени в

основния закон, които биха могли да създадат опасност от нарушаване баланса между властите и до пагубни последици за независимостта на съдебната власт.

СТЕФАН ПЕТРОВ: Първо искам да кажа за тези правомощия в 131 на министъра на правосъдието. За съжаление, колеги, то и в момента в Конституцията в чл. 130 „в“, т. 3 министърът на правосъдието има тези права. Тези промени бяха въведени 2006 г. когато все още не беше въведено конкурсното начало в ЗСВ и слава Богу след това при приемането на ЗСВ тези права на министъра на правосъдието не бяха пресъздадени, така че това не е най-големия проблем, проблемът, че с тези промени, които се предлагат ни предлагат да отидем в посока Албания. Миналата седмица група членове на ВСС посетихме Албания. В Албания в момента е така – два Висши съдебни съвета в момента има – Висш съдебен съвет на съдиите и Висш Прокурорски съвет. Там обаче са направили така – шест души се избират от прокурори в Прокурорския съвет, пет от Народното им събрание, това е техния парламент. И така по същият начин е и за Съдийския съвет. Представителството на прокурорите и съдиите в техните Съвети обаче болшинството са на професионалните съдии и прокурори, но са направили така, че да ги председателстват представители от Народното събрание. Записали го така в закона.

ВЕРОНИКА ИМОВА: И как работи този модел?

СТЕФАН ПЕТРОВ: Мога ли и още нещо да кажа? Това, което се предлага тук за българския главен прокурор там е въведен. Там главният прокурор е един фигурант, той няма никакви права върху нито един прокурор в Албания и по този начин техния

Прокурорски съвет казва, че всеки прокурор в Албания бил независим. Да, ама техният главен прокурор казва – аз ако от България дойде една поръчка и отиде при прокурора „х“ в еди си коя прокуратура, аз не мога нищо да направя, да помогна тази поръчка да стане по-бързо. Примерно, от практическа гледна точка говоря. Та, той не беше въодушевен от великата им съдебна реформа, както в България сега е замислена, между другото там реформата е направена 2016-2017 г., съвсем скоро, съвсем скоро. Там примерно в закона е записано колко са съдиите, колко са прокурорите и фактически Висшият им съдебен съвет определя по какъв начин да се разпределят съдии и Прокурорски съвет по същия начин. Та, с тази реформа, която се предлага от тези народни представители в момента ни води към Албания. Това исках да кажа. Иначе съм абсолютно съгласен с това, което надълго и нашироко г-н Николов, колегата Николов изрази. Аз съм абсолютно съгласен с неговите твърдения и съм съгласен и с това, което и г-жа Имова каза, и с колегата от Варна.

Благодаря.

ВЕРОНИКА ИМОВА: Благодаря, колега Петров.

Други колеги ще изразят ли становище, има ли нещо, което пропуснахме? Може би дебатът ще продължи, разбира се.

Колегата Евгени Иванов.

ЕВГЕНИ ИВАНОВ: Благодаря. Въобще не мислех да се изказвам, защото не че не ми е интересна темата, а защото не мисля, че има какъвто и да било смисъл от това ние да си говорим нещата, които вярваме, и които знаем, че са верни. Смисъл би имало ако това, което ние казваме стигне до ушите на законодателя, което съм абсолютно убеден, че няма да се случи под никаква форма. Та точно

затова не мислех да се изказвам, но в крайна сметка понеже всички от тук присъстващите колеги казахме по няколко думи може би и аз ще ви досадя мъничко.

Първо – абсолютно споделям всичко, което се каза. Не бих могъл да го изкажа по този академичен начин, който използва колегата Николов, нито с брилянтния юридически изказ, който използва съдия Имова или пък съдия Ангелина Лазарова затова ще го кажа малко по-простичко. За да има някакъв смисъл от една такава реформа то трябва да има и малко разум от тези, които я правят. И някак си в този ред на мисли все ми се върти в главата един добил голяма популярност израз от едно произведение на Данте Алигиери, „Ад“ се нарича, и там този израз гласи следното: Надежда всяка тук оставете! Аз като един много позитивен човек винаги съм таял надежда, тя обаче се топи като „лански сняг“ и вече спокойно мога да кажа, че надежда няма. Това, което от скромния ми около 20 годишен опит все за въртене и сучене на тема „съдебна реформа“ и водене на разни безсмислени, както вече казах, дебати, моята лична статистика неотклонно сочи следното – депутатите ще направят това, което са решили или което някой им е казал, че трябва да решат, и те ще го направят. Тези титанични промени, които са абсолютно безсмислени и ще съсипят и малкото останала разум в нашата законодателна уредба ще видят бял свят. Не трябва да търсим логика в това, което те правят, защото не винаги я има, или ако я има тя е толкова пъклено прикрита, че ние няма как въобще да я оприличим на някаква логика, каквато и да била тя – юридическа, житейска или каквото щете я кръстете! Друг е въпросът колко е и капацитета, юридическия, законодателния капацитет на Народното събрание. Няма да забравя Борислав Цеков,

който даваше за пример кой орган е сътворил, е изваял сега действащата Конституция, с каква представителност нашите законодатели във Великото Народно събрание са били изпратени там, в тая „Светая Светих“, в тази ковачница на законите, за да измислят сегашната ни Конституция. Такава избирателна активност ние никога няма да имаме, докато съществува все още нашата държава, но тогава я е имало, пред 30 години. И като прочетем списъкът на имената на законотворците може да ни побият само тръпки от възхищение какви юристи е имало в нашата държава. Нищо от това, което току-що казах не може да бъде насочено нито към сегашния ни Парламент, нито към хората, съвсем целенасочено се сдържам да не кажа някоя дума, за която после да ми се търси отговорност, към хората, които сега са депутати в настоящото 49-то Народно събрание. Така че аз наистина нямам никаква надежда, че те ще проявят разум и ще подхождат с достатъчното уважение, което ние дължим на нашата Конституция, защото аз все още вярвам, че тя е темел в нашата държава. Нито има нужда от повечето промени, които се предлагат, нито те могат да бъдат направени от обикновено Народно събрание. Имах удоволствието да съм на това проведено обсъждане във Военния клуб, организирано от трите най-големи съсловни организации на съдии, прокурори и следователи, на което беше поканен цвѐта на нашата юридическа и академична общност, и да ви кажа най-яръкия извод, който ми остана в главата от присъствието на това хубаво мероприятие беше, че аз не чух нито една добра дума по отношение на това, което се предлага за промени в Конституцията. Нито една! Нито магистратската общност, той основно се изказваше и доста сериозно беше представителството и на академичната, нито

една добра дума! Това би трябвало да е показателно и да значи нещо. Там на този форум присъстваше и може би най-видния представител на Парламента, който е пряко свързан с бъдещата конституционна реформа. Там между другото се каза и нещо, което аз напълно споделям, че капацитета на обикновеното Народно събрание за промени по отношение на съдебната власт, пределът на възможностите на обикновено Народно събрание е постигнат при промените в Конституцията, осъществени и видели „Бял свят“ през 2015 г. Оттук насетне ако нещо въобще трябва да се прави то трябва да бъде сторено от Велико Народно събрание и слава Богу нашите законотворци, които са създали сегашната ни Конституция са заложили достатъчно сериозен праг, за да не може всеки, който си науми да прави каквото си ще с Конституцията. Ама кой ли да слуша! Депутатите нямат нужда от четящите хора, те не искат тяхното мнение, не искат мнението нито на прилагащите правото магистрати, нито на хората на науката, защото това мнение не им трябва, то им пречи да творят, в кавички го казвам, пречи им да творят и им пречи да осъществяват своите фриволни идеи по отношение на законодателството, включително и по отношение на Конституцията на Република България. Казвам го с цялото възхищение, което изпитвам към този нормативен акт, защото аз още от студентските си години винаги съм я харесвал, сега обаче благоговеея пред нея, защото тя наистина е може най-съвършения нормативен акт, който ние имаме и е оцелял досега точно заради това съвършена юридическа форма, която има. Но мисля, че съвсем скоро, не е далеч времето когато и тя няма да устои на тези бури, които се вихрят в нашето общество и ще бъде променена. Извинявам се за тъмните нотки в това, което изказах,

но аз определено си мисля, че промените ще видят бял свят и съм абсолютно убеден, че те няма да са в полза на никого, дори на тези, които ги правят, защото така както са направени те ще могат да се прилагат и по отношение на тези, които ги сътворят сега, защото животът е странно нещо, той се обръща, сега си „на гребена на вълната“, в следващия момент си под нея и точно тогава тези, които сега с такъв възрожденски ентузиазъм искат да се променя Конституцията по този начин след време ще разберат, че този начин и тези промени не са добри за никого, нито за хората, нито за обществото, нито за държавата ни.

Благодаря.

ВЕРОНИКА ИМОВА: Благодаря на колегата Иванов, както винаги той е цветен, убедителен и с искрена загриженост за съдбата на системата, в която всички живеем и работим.

Уважаеми колеги, мен ми се иска да формулираме обобщение, решение със заключение във връзка с нашата среща, ако няма други изказвания. Има ли предложения да обединим мненията в едно общо решение, кратко и съдържателно, защото искам да доведем до знанието на широката общественост и нашия глас, и принос към обсъждането на темата за съдебна реформа в контекста на предложението за конституционна промяна чрез този законопроект. Струва ми се, че можем да формулираме един извод. От Вашите становища се извежда мисълта, че трябва да се запази действащият конституционен модел на функциониране на съдебната власт с единен Висш съдебен съвет, осъществяващ правомощията си чрез колегиите и Пленум, може би това е общото, което чуваме в изказванията. Сега можем да се обединим и в мнението - да се усили

професионалното присъствие във ВСС на професионалните квоти, избрани от магистрати както в Съдийската, така и в Прокурорската колегии и запазването на Пленума като единен орган по решаване на общи въпроси за системата. Конституционният законодател в чл. 133 от КРБ е дал пълна свобода на обикновения законодател да регулира уредбата за организацията и дейността на Висшия съдебен съвет, броя съдебните райони, статута съдиите, прокурорите и следователите, условията и реда за назначаване и освобождаване, кадрово им израстване, за осъществяване на отговорността им по дисциплинарни производства и пр., да се уреждат със закон. Промените в устройството на съдебната власт и в действащата правна уредба, прилагана от органите ѝ, биха могли да настъпят при спазване конституционните норми на законотворчество. По този начин ще формулираме текста и ако няма други предложения,

Съгласни ли сте?

ГЛАСОВЕ: Да.

Има ли против? Има ли колеги, които да се противопоставят или да имат някакви забележки към общото решение, което ни обедини да подкрепяме сега действащия конституционен модел на организация на органите на съдебната власт? Няма. В този смисъл ще формулираме текста на решението, както следва:

Членовете на Съвета за партньорство единодушно приеха решение:

1. Подкрепя действащия конституционен модел на функциониране органите на съдебната власт, включително организацията, дейността и правомощията на единен Висш съдебен съвет, осъществявани чрез пленум, съдийска и прокурорска колегии.

2. Заявява несъгласие за промени в основния закон, свързани с отпадане на структури, функции и правомощия на конституционно закрепените органи на съдебната власт, които промени биха нарушили баланса между властите.

3. Приема позиция съдебната реформа да се изразява в законодателни промени, включително и конституционни, укрепващи независимостта на съдебната власт при защита на принципите на върховенство на правото, разделението на властите, правото на защита и народния суверенитет.

ВЕРОНИКА ИМОВА: Колеги, благодаря Ви за участието и за активността при взимане на решението. Желая ви здраве и до нова среща с вас и отправям молба към колегата Лазарова, която е пълна с идеи да подсили нашия потенциал, за да бъдем продуктивни в следващите срещи. Поне едно заседание трябва да организираме до края на годината.

АНГЕЛИНА ЛАЗАРОВА: Може ли само да попитам? Понеже си мислихме, дали работят колеги по темата за Етичните кодекси. При вас този въпрос в Съвета дали се обсъжда. Интересувах се, не можах обаче по-рано да попитам, предполагам, че и ВСС ще вземе становище по тези промени, тъй като вчера когато бях на страницата на Парламента не видях на този етап становище от Съвета? Видях само на Инспектората, което също е много интересно, на Съюза на юристите. Това, което като протокол днес имаме, би ли могло да бъде изпратено там, защото в крайна сметка ние всички говорим по тези промени, а мястото за мнения е там под законопроекта, иначе не биха достигнали до Правната комисия. Не зная, преценете.

СТЕФАН ПЕТРОВ: В понеделник Правната комисия на ВСС ще има заседание, за да може и може би във вторник сутринта ще се направи извънредно заседание на Пленума за становище по промените в Конституцията, а след обяд във вторник сме поканени в Правната комисия и там да можем да изразим официалното становище на ВСС. Това е.

ВЕРОНИКА ИМОВА: Предстои работа по Етичните кодекси. Колеги, искам и да оповестя за подготвяни промени и в Наредба № 2. Те предстоят да се обсъдят от комисията по „Правни въпроси“ и от Съдийската колегия. Наред с промени във връзка със сроковете за по-експедитивното изготвяне на атестационните формуляри и провеждане на атестационните процедури, ние предлагаме и една промяна в Наредба № 1 във връзка с работата на конкурсните комисии и оценяване на кандидатите за кариерно израстване, а именно словесно формулираните оценки от атестациите. Една от най-важните разпоредби за промените в Наредба 2, които реферират и към Наредба 1, е чрез преходни разпоредби за правното значение на словесните оценки в АФ. Те ще имат задължителен цифров израз тогава, когато се оценяват от конкурсните комисии. Когато атестационната оценка е „много добра“, то конкурсната комисия ще е задължена да постави отлична оценка при формирането на оценката при обследването на кандидата за повишаване или преместване, когато е „добра“, съответно оценката е „много добър“ и когато е „задоволителна“ оценката е „добра“. Разбирате ли смисълът, т.е. точковата система на оценяване не следва да ощетява магистратите тогава когато се явяват с атестациите си на конкурсни процедури за повишаване или преместване. Атестационната оценка е

балообразуваща при кандидатстването на колегите за кариерно израстване или преместване от един съд в друг и ще е справедливо да не се ощетяват колегите за стотни от единица. Другото, което според мен положително е, че ще отпаднат от общия критерии за оценяване на атестираните магистрати броят на отводите, просто проблемът с отводите отива в компетентността на Инспектората, тъй като засяга етични стандарти, т.е. отводите, оценката за т.нар. „необосновани или масови“ отводи ще отиде в миналото. За в бъдеще това са нашите предложения. Другите предложени промени в Наредба 2 са във връзка със сроковете за по-голяма експедитивност и ликвидност на тези процедури.

АНГЕЛИНА ЛАЗАРОВА: Аз много Ви благодаря. Ето това също бихме могли да го обсъдим вече и в следващата среща, следващият път когато...

ВЕРОНИКА ИМОВА: Това е една от стъпките в надграждането на съдебната реформа. Ние за съдебна реформа например не говорим по отношение на електронното правосъдие, а то е факт. По отношение на новите функционалности, които са изградени и се предвиждат в ЕИСС относно заповедните производства и медиацията. Днес Пленумът взе решение да одобри проекта за въвеждане на системата „Войс-то-текст“ като отделна функционалност в ЕИСС. Така че, ето крачките в посока съдебна реформа, от каквито малки крачки се нуждаем всички, т.е. от еволюционния подход при провеждането на съдебната реформа. Той трябва да е водещият пред дебалансиращи отношенията между властите промени, на каквато обществена реалност ще сме свидетели ако предложените промени в основния закон се приемат в този им вид.

До следващата наша среща.

Благодаря ви. Желая ви всичко най-добро и успех!

**СЪПРЕДСЕДАТЕЛ НА
СЪВЕТА ЗА ПАРТНЬОРСТВО
КЪМ ВИСШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ: /п/**

ВЕРНИКА ИМОВА